

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Seminariekurs i hästens biologi, 5 hp **2017**

Förekomst av magsår hos tävlingshäst

Sofia Wittlock

Strömsholm

HANDLEDARE:

Nina Roepstorff, Strömsholm

Seminariekurs i hästens biologi (HO0084) är en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att ge de studerande grundläggande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt kunna analysera och relatera olika värden, samt redogöra för uppgift skriftligt och muntligt. Föreliggande arbete är således ett studentarbete på A-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLL

REFERAT	3
INLEDNING	3
Problem	4
Syfte	4
Frågeställning	4
LITTERATURSTUDIE	4
DISKUSSION	7
Slutsats	7
REFERENSER	8
Litteratur	8

REFERAT

Magsår har ofta få och diffusa symtom som lätt kan gå obemärkta förbi de ansvariga personerna omkring hästen. Syftet med denna litteraturstudie är att ta reda på hur vanligt förekommande magsår är på tävlingshästar. Ansvariga personer för hästars vård och skötsel behöver kunskap om detta för tävlingshästens välbefinnandes skull. Frågeställningarna är ”Hur vanligt förekommande är magsår hos tävlingshästar i grenarna distansritt, trav, galopp, western, hoppning och dressyr samt förvärras magsåren under fortsatt tävlingssäsong?”. Resultaten från en studie på galoppörer och travare visade en försämring av magsåren från grad 1,1 till grad 1,5 i genomsnitt efter en period på 48 månader och kom således fram till att befintliga magsår har en risk att förvärras under fortsatt tävlingssäsong. Litteraturstudien påvisade även skillnader på förekomsten av magsår innan jämfört med efter avslutad tävling. Ett resultat påvisade magsår hos 48% av hästarna tävlandes svår klass distansritt innan tävling och efter tävling påvisade 93% av hästarna magsår. Hästar tävlandes dressyr, hoppning, western eller distansritt (totalt 23 stycken) påvisade magsår hos fyra stycken av hästarna innan tävling och på 13 av hästarna efter tävling. Resultat visade även att hästar tävlande lätt klass i distansritt påvisade en förekomst av magsår hos 67% av hästarna. Hästar som tävlat eller som var i förberedelse för tävling och tävlat uppvisade en högre procent av förekomst av magsår än de hästar som bara tränats normalt, det vill säga utan sikte på en formtopp inför en tävling. Dessa resultat gav slutsatsen: magsår är vanligt förekommande på tävlingshästar oavsett om det är dressyr, hoppning, distansritt, western, trav eller galopp och kan förvärras under fortsatt tävlingssäsong.

INLEDNING

Magsår eller equine gastric ulcer syndrome (EGUS) har visat sig vara en vanlig förekommande sjukdom hos vuxna hästar och föl (Jonsson & Egenvall 2009). Hästar som enbart går på bete eller endast går mycket lätt arbete har dock visat sig i högre grad inte lida av magsår (Orsini et al. 2009).

Symtomen för sjukdomen kan vara få och ofta diffusa, men hästar kan uppvisa bland annat orolig mage, diarré, försämrad pälskvalité, försämrad aptit, tandgnissling, viktnedgång, depression och försämrad prestation. Exakt hur sjukdomen påverkar olika fysiologiska system i hästens kropp är ännu inte helt känt. Man vet dock att det har ett samband med hur hästen hålls samt hur hårt den tränas. (Jonsson & Egenvall 2009)

Fédération Equestre Internationale (FEI) är generellt ansvariga för välbefinnandet hos hästar på internationella tävlingar. I FEIs ”code of conduct for the welfare of the horse” står att alla inblandade i internationell hästsport ska vara medvetna om samt acceptera att hästarnas välbefinnande måste vara av största vikt och får aldrig bli underprioriterat av konkurrens eller kommersiell påverkan. På grund av de diffusa symtomen är det därför av största vikt att problemet belyses mer för att dagens tävlingshästar i möjlig mån ska kunna undvika att tävla

med magsår och således inte följa FEIs ”code of conduct for the welfare of the horse”. (Higgins 2004)

Problem

Risken är hög att magsår går obemärkt förbi ägaren då symtomen ofta är få och diffusa. Detta medför således att hästens välbefinnande kan komma att bli lidande. (Higgins 2004)

Syfte

Syftet med denna litteraturstudie är att öka förståelsen för hur vanligt förekommande magsår är på presterande tävlingshästar i grenarna distansritt, trav, galopp, western, hoppning och dressyr.

Frågeställning

Hur vanligt förekommande är magsår hos tävlingshästar i grenarna distansritt, trav, galopp, western, hoppning och dressyr? Förvärras magsåren under fortsatt tävlingssäsong?

LITTERATURSTUDIE

Då många studier har gjorts på galopphästar ville Hartmann och Frankeny (2003) göra en studie på tävlingshästar från andra grenar, såsom distans, western, hoppning och dressyr. Denna studies syfte är att studera huruvida magsår utvecklas samt hur det utvecklas under en tävlingshelg, förberedelser inför tävlingen medräknat.

Hästar av olika raser som var minst två år gamla ingick i studien, totalt 23 stycken. Alla hästar tävlades och tränades efter sin säsongspanering. Studien utfördes precis i början av tävlingssäsongen. Grenarna som hästarna tävlade i var distans, hoppning, dressyr och western. Hästarna medicinerades inte 30 dagar innan tävlingen och den första gastroskopiundersökningen utfördes minst två dagar innan tävling. Hästarna fastade i 8 timmar innan gastroskopiundersökningen vilken möjliggjorde en undersökning av magsäcksslemhinnan. Såren man fann efter svårighetsgrad med poängen 0-4 där noll var en frisk magsäcksslemhinna och fyra var allvarliga, djupa, aktiva samt blödande magsår. Ägarna fick inte reda på några resultat från den första gastroskopiundersökningen för att de inte skulle påverka kravet på hästarnas arbete och prestation. Hästarna tävlades tre dagar i sträck och en ytterligare gastroskopiundersökning genomfördes igen tre dagar efter avslutad tävling för att observera om det blivit några skillnader på magsäcksslemhinnan. (Hartmann & Frankeny 2003)

I undersökningen innan tävlingen hittades magsår motsvarande ett poäng på fyra av hästarna. De övriga hade poäng noll. Efter tävlingen uppvisade istället 13 av hästarna magsår, varav nio hade poäng två och fyra av hästarna hade magsår med poäng tre. Tre fjärdedelar av hästarna som från början hade magsår förvärrades och 25% förblev kvar med en poäng. I diskussionen

skrev författarna att magsår kan uppkomma efter en enda tävling samt befintliga magsår har en hög risk att förvärras. En kontrollgrupp saknades däremot och författarna vill göra fler studier som istället följer en och samma gren. (Hartmann & Frankeny 2003)

I en artikel av Orsini et al. (2009) var syftet att undersöka hur vanligt magsår är samt hur fortsatt träning och kapplöpning kan påverka det redan befintliga magsåret. Författarna menade att korrelationen mellan symptom och graden av magsår inte alltid stämmer överens. I denna studie ingick 79 engelska fullblod och varmblodiga travare som slumpmässigt valdes ut och befann sig i området där studien genomfördes. Studien utfördes under 48 månader. Samtliga hästar var i träning vid tidpunkten för gastroskopiundersökningen som gjordes på samtliga hästar i början av studien. Gastroskopiundersökning utfördes på 42 stycken av hästarna endast en gång och 37 stycken hästar genomgick ytterligare 1-4 undersökningar för att se hur de redan befintliga magsåret utvecklade sig under tidens gång.

En tabell användes för att kategorisera graden av magsår. Tabellen bestod av siffrorna 0-3, där noll är en fullt frisk magsäcksslemhinna och tre är djupare blödande sår. Gastroskopiundersökningen utfördes alltid där hästen stod uppstallad och färgfoton och videoupptagningar på magsäcksslemhinnan dokumenterades på varje häst. Alla undersökningarna utfördes av samma grupp utredare som bedömde lokalisering och svårighetsgrad på magsåret. Alla grader av sår från den första undersökningen jämfördes sedan med de andra undersökningarna som visade hur mycket såret hade förvärrats. (Orsini et al. 2009)

I undersökning ett, där 79 hästar fick en första gastroskopi uppvisade 42% grad noll, 28% grad två och 9% hade grad tre av magsår. Detta gav ett genomsnittspoäng av 1,1 vilket är signifikant högre än noll ($p < 0.05$). Efter den första gastroskopiundersökningen fick 37 hästar en eller fler uppföljande undersökningar. Således undersöktes 12 hästar en extra gång, 17 hästar två extra gånger, fyra hästar undersöktes tre extra gånger och fyra hästar undersöktes fyra extra gånger. Resultatet visade att 63% uppvisade grad två och 12% uppvisade grad tre, alltså svåra magsår. Den genomsnittliga sårpoängen var signifikant högre ($p < 0.05$) vid uppföljningsundersökningen (1,5) mot den första (1,1). Slutsatsen blev att kapplöpningsträning är relaterat till en högre risk för magsår på engelska fullblod och varmblodiga travare än om de inte tränas för att tävla. (Orsini et al. 2009)

I en artikel skriven av Jonsson och Egenvall (2006) gjordes en studie med syfte att undersöka om det fanns några korrelationer mellan magsår och olika grader av träningsintensitet som delades in i tre grupper. Dessa grupper bar namnen ”I god träningsform men inte tävlat”, ”I förberedande träning inför tävling” och ”Har tävlat den senaste månaden”. Detta ville man göra då det vid den tidpunkten fanns ont om information om magsår på varmblodiga travare. I denna studie ingick 80 svenska varmblodiga travare, minst två år gamla. Alla var i full träning och nio olika tränare arbetade med hästarna. Alla hästar genomgick gastroskopiundersökning. Information om hästarna samlades gällande ålder, kön träningsstatus, tränarnas förväntningar på hästarna jämfört med prestationen, beteende, ätvanor, utfodring, strömaterial, utevistelse/dag samt om dom medicinerats under den senaste månaden.

Magsåren som hittades bedömdes på en skala från 0-4 där noll var en frisk magsäcksslemhinna och fyra var allvarligare magsår med blödning. Siffran jämfördes sedan med informationen om alla hästarna. Vid gastroskopiundersökningen visade resultatet att 30% av hästarna uppvisade grad noll, 27,5% uppvisade grad ett, 26,2% uppvisade grad två, 11,2% uppvisade grad tre och 5% uppvisade grad fyra. (Jonsson & Egenvall 2006)

Av de hästar (17 st) som var under kategorin ”I god träningsform men inte tävlat” uppvisade 11,8% magsår. Av hästarna i kategorin ”Förberedande träning inför tävling” uppvisade 42,9% magsår (42 st totalt). Av hästarna (totalt 21 st) i kategorin ”Har tävlat den senaste månaden” uppvisade 66,7% magsår vid gastroskopiundersökningen. Hästarna som hade tävlat eller var i förberedelse inför tävling den närmaste månaden visade signifikant högre procent ($p = 0,05$) av magsår än de hästar som bara tränat (”I god träningsform men inte tävlat”) den senaste månaden. Studien visade att magsår är vanligt förekommande hos varmblodiga travare som tävlat den senaste månaden. (Jonsson & Egenvall 2006)

En studie gjord av Tamzali et al. (2011) hade som syfte att se hur ofta förekommande magsår är på distanshästar tävlandes i svår klass då det fanns få studier inom detta område.

I studien ingick 30 hästar. Hästarna var mellan 7-14 år gamla, blandat ston och valacker och alla tävlade distansritt i svår klass. Av hästarna gick åtta hästar på sommarbete dygnet runt och 22 hästar inhystes både på bete och på box. Alla hästar utfodrades med liknande foderstater. Två gastroskopiundersökningar utfördes. Den första gjordes i träningsperioden innan tävlingssäsongen börjat och den andra gastroskopiundersökningen utfördes två till tre dagar efter en tävling. Gastroskopiundersökningen utfördes på tio hästar efter 90 km, på 15 hästar efter 120 km, på en häst efter 140 km och på fyra hästar efter 160 km. Magsåren som påvisades graderades på en skala från 0-4 där noll är en frisk magsäcksslemhinna och fyra är aktivt blödande sår.

Resultatet visade en hög signifikant skillnad ($p = 0,001$) på förekomsten och graden av magsår före och efter tävlingssäsongen. Vid den första gastroskopiundersökningen uppvisade 48% av hästarna magsår med grad $0,84 \pm 0,13$. Vid den andra gastroskopiundersökningen uppvisade 93% av hästarna magsår med grad $1,60 \pm 1,15$. Risken för magsår som denna studie visar är antagligen relaterat till hästarnas hårda träning samt prestationer diskuterar författarna. (Tamzali et al. 2011)

Nieto et al. (2004) gjorde en studie på 30 distanshästar efter en tävling på distanserna 50 eller 80 km, nio stycken tävlandes 50 km och 21 stycken tävlandes 80 km. Detta är alltså lätt klass i distansritt. Gastroskopiundersökning utfördes och resultatet uppvisade magsår hos 67% av hästarna varav 27% uppvisade aktivt blödande magsår. Författarna diskuterar att då denna studie fann magsår på hästar tävlandes även i låg klass kunde de anta att detta antagligen är ett problem som drabbar många tävlingshästar, och att magsår lätt kan gå obemärkt förbi de ansvariga personerna för hästen då symtomen ofta är få och lindriga.

DISKUSSION

Studierna gjorda av Hartmann och Frankeny (2003), Jonsson och Egenvall (2006), Tamzali et al. (2011) och Nieto et al. (2004) har givit intressanta svar då dessa studier visat någon sorts skillnad mellan de olika gastroskopiundersökningarna. De har således givit tydliga svar på att hästar efter tävling har en högre frekvens av magsår än innan tävling, vilket svarar på den ena frågeställningen. Detta visade framför allt studien av Tamzali et al. (2011) som visade magsår hos 93% av hästarna som tävlat svår klass distansritt. Resultatet kan diskuteras huruvida det var för att dessa hästar tränades hårdare eller om distanstävlingshästar löper större risk för magsår. Detta stärks då studien av Nieto et al. (2004) uppvisar magsår hos 67% av hästarna tävlandes endast lätt klass distansritt.

I studien gjord av Hartmann och Frankeny (2003) uppvisade 75% av hästarna ett förvärrat magsår efter en tredagars tävling. Studien gjord av Orsini et al. (2009) visade hur sårpoängen förvärrades från 1,1 till i genomsnitt 1,5 efter en tävlingssäsong. Resultatet visar således att magsår kan förvärras under fortsatt tävlingssäsong eller tävlingshelg. Intressant hade varit att studera detta vidare genom fler studier och analysera fler resultat och således se vad försämringen kunde ha berott på. Till exempel huruvida det skiljer sig mellan olika grenar, tävlingsnivå, tävlingsintensitet samt längd på tävlingssäsongen.

Vad som däremot saknas i studierna är en kontrollgrupp. Hade det funnits en kontrollgrupp kunde således resultaten blivit annorlunda. Fler hästar kunde kontrolleras samt att veterinärerna inte skulle påverkas av den mänskliga faktorn och graderade magsåren högre bara för att dom hade förväntat sig att det skulle vara värre. En kontrollgrupp bestående av både tävlande och icke tävlande hästar hade kunnat eliminera den mänskliga faktorn. En annan aspekt att se till är den att tränarna inte fick reda på några av resultaten under studiens gång, men kan ha dragit ner på intensiteten i träningen i alla fall, då de förmodligen misstänkte att deras häst hade magsår. Detta kan i sin tur ha påverkat resultatet. I studien av Hartmann och Frankeny (2003) där man undersökte 30 hästar i olika grenar kan det diskuteras om huruvida antalet hästar var för lågt för att ha så många olika grenar. Kanske var det distanshästarna som vägde upp statistiken efter tävling och inte alls dressyren eller hoppningen. Detta stärks genom Tamzali et al. (2011) studie där 30 distanshästar ingick och uppvisade högst förekomst av magsår efter tävling av alla undersökta studier.

Förslag till framtida studier är att undersöka skillnaderna på magsår hos unghästar tävlandes olika kvalitetstester eller unghästklasser mot en unghäst som bara rids utan att tävla. Ett annat förslag är att studera hästar tävlandes lätt klass i till exempel hoppning bara för att inte alltid studera de mest extrema tävlingshästarna. Precis som artikeln av Nieto et al. (2004) kom fram till att distanshästar tävlandes lätt klass kunde drabbas av magsår så vore det intressant om det även gäller till exempel ponnyer endast tävlandes lokala hopptävlingar.

Slutsats

Magsår är vanligt förekommande på tävlingshästar oavsett om det är dressyr, hoppning, distansritt, western, trav eller galopp och kan förvärras under fortsatt tävlingssäsong.

REFERENSER

Litteratur

Hartmann A.M. & Frankeny R.L. (2003). Preliminary Investigation Into the Association Between Competition and Gastric Ulcer Formation in Non-racing Performance Horses. *Journal of Equine Veterinary Science*, 23(12), ss. 560-561. DOI:10.1016/j.jevs.2003.11.007

Higgins, A. (2004). Endurance horses and gastric ulceration – a sore point. *The Veterinary Journal*, ss. 1-2. DOI:10.1016/j.tvjl.2003.10.001

Jonsson, H. & Egenvall, A. (2006). Prevalence of gastric ulceration in Swedish Standardbreds in race training. *Equine Veterinary Journal*, 38(3), ss. 209-213.

Nieto, E.J. Snyder, R.J. Beldominico, P. Aleman, M. Kerr, W.J. & Spier, J.S. (2004). Prevalence of gastric ulcers in endurance horses – a preliminary report. *The Veterinary Journal*, ss. 33-37. DOI:10.1016/j.tvjl.2003.09.005

Orsini, J.A. Hackett, E.S. & Grenager, N. (2009). The Effect of Exercise on Equine Gastric Ulcer Syndrome in the Thoroughbred and Standardbred Athlete. *Journal of Equine Veterinary Science*, 29(3), ss. 167-170. DOI:10.1016/j.jevs.2009.01.006

Tamzali, Y. Marguet, C. Priymenko, N. & Lyazrhi, F. (2011). Prevalence of gastric ulcer syndrome in high-level endurance horses. *Equine Veterinary Journal*, 43(2), ss. 141-144. DOI:10.1111/j.2042-3306.2010.00129.x